

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษา “บทบาทการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของพนักงานอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว: ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนและพัฒนาการเกี่ยวกับของการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามที่ปฏิบัติและตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด เพื่อศึกษาถึงความรู้ ในการปฏิบัติงานตลอดจนสภาพปัญหา และอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของพนักงานอัยการสำนักงานคดี เยาวชนและครอบครัว เพื่อศึกษาถึงแนวทางและมาตรการในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงปัญหาและ อุปสรรคของพนักงานอัยการสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว ในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่แท้จริง ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แบบสอบถามกลับ คืนมาจำนวน 31 ชุด

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้เสร็จสิ้นแล้ว ได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบ เปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS for Window Vision 12.0) ในการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

พบว่า พนักงานอัยการส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 32.0 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 83.9 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 32.3 มีบุตร 2 คน ร้อยละ 77.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51.6 มีอายุราชการมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 61.3 รับราชการเป็นอัยการสูงกว่าชั้น 3 ขึ้นไป ร้อยละ 61.3 สูงกว่าอัยการประจำกรมขึ้นไป ร้อยละ 45.2 มีเงินเดือน 60,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 32.3 ปฏิบัติหน้าที่มากกว่า 3 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58.1 เข้ารับราชการเพราะต้องการศึกษาหาประสบการณ์ ร้อยละ 35.5 ได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

พบว่าความรู้ ความเข้าใจของพนักงานอัยการต่อบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง รองลงมาร้อยละ 26.0 มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลางและมีเพียงร้อยละ 10.0 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับต่ำแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างดี

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

พบว่า พนักงานอัยการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนดังนี้ การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ของกลุ่มสหวิชาชีพท่านมีบทบาทเพียงแต่ร่วมฟังการสอบสวนเท่านั้นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10) หากพนักงานสอบสวนใช้คำถามที่เป็นการบั่นทอนตอกย้ำเด็กหรือเยาวชนท่านต้องเตือนพนักงานสอบสวนในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนคดีควรเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนต่อไปด้วยในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.45) การประชุมกลุ่มครอบครัว ตามมาตรา 63

ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นทางคดีว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา เพราะสำนวนต้องส่งมาให้พนักงานอัยการพิจารณาอยู่แล้วในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.58) พนักงานอัยการควรสังคิตตามมาตรา 63 ให้สอดคล้องกับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจ เสนอ เพราะมีอัยการร่วมประชุมอยู่ก่อนแล้วในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.55) พนักงานอัยการควรมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน มากกว่าที่กฎหมายกำหนด ไว้ในปัจจุบันในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19) แม้เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีอาญา ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียวอัยการควรร่วมสอบสวนด้วยในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.58) การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนที่สถานีตำรวจเป็นการปฏิบัติไม่เหมาะสมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19) แม้การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน จะมีกลุ่มสหวิชาชีพ ทำให้สิ้นเปลืองก็ตาม แต่ในความจริง ก็ยังคงต้องปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23) การสืบพยานในชั้นศาล ไม่จำเป็นต้องนำเด็กและเยาวชน มาเบิกความซ้ำ เพียงแต่ส่งหลักฐานบันทึกวิดีโอเทปก็พอในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81) นักสังคมสงเคราะห์ควรเป็นผู้ตั้งคำถามให้เด็กตอบเท่านั้นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77) การประชุมกลุ่มครอบครัว ควรจัดให้มีการประชุมทุกคดี แม้คดีจะมีอัตราโทษสูงก็ตามในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84) อัยการสามารถสั่งไม่ฟ้องในคดีเด็กที่รับสารภาพโดยรับฟังรายงานการสอบข้อเท็จจริงจากสถานพินิจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00) การสั่งคดีมุ่งเน้นการแก้ไขเด็กและเยาวชนมากกว่าลงโทษในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68) เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 แสดงว่า พนักงานอัยการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในระดับปานกลาง

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

พบว่า พนักงานอัยการมีปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้

ภาระการดำเนินคดีอาญาในสำนักงานอยู่มาอยู่แล้ว การที่ต้องไปร่วมสอบสวนปากคำเด็กและเยาวชน เป็นการเพิ่มภาระมากในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16) ในสำนักงานของท่านมีบุคลากรไม่เพียงพอ จึงไม่อาจดูแลต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00) อัยการขาดหน่วยงานเฉพาะด้านที่รับผิดชอบในการร่วมสอบสวนเด็กและเยาวชนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61) การเดินทางไปร่วมสอบสวนปากคำเด็กที่สถานีตำรวจท้องที่ทำให้เสียเวลาการเดินทางในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77) แม้อัยการ

จะร่วมสอบสวนเด็ก แต่ทางปฏิบัติปรากฏว่าพนักงานสอบสวนยังคงใช้รูปแบบการตั้งคำถามแบบกรณีคดีอาญาปกติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) การเดินทางของทนายไปที่สถานีตำรวจท้องที่ไม่สะดวก เพราะขาดยานพาหนะของทางราชการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61) ในการสอบสวนมีกลุ่มสหวิชาชีพหลายหน่วยงานมักจะมีปัญหาเรื่องเวลาที่ไม่ตรงกันในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65) การควบคุมผู้ต้องหาเด็กและมีเวลาจำกัด ทำให้สิ่งคดีไม่ทันในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10) เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหา หากจะมีการฟ้องผู้ต้องหาได้ต่อไปแล้ว ต้องขออนุญาตัยการสูงสุดในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) การขออนุญาตฟ้องดังกล่าวมีขั้นตอนยุ่งยากเกินความจำเป็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42) การขออนุญาตฟ้องหากมีการพิจารณาเนิ่นนานแล้ว เป็นสาเหตุให้ผู้ต้องหาหลบหนีได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการล่าช้าใกล้ครบกำหนดที่ศาลสั่งขัง เป็นเหตุให้ท่านต้องพิจารณาคดี ทั้งที่หลักฐานไม่สมบูรณ์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) พนักงานสอบสวนไม่สนใจในการที่ท่านสั่งให้ท่านสอบสวนเพิ่มเติมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) การรอมผลการสอบสวนเพิ่มเติมทำให้คดีต้องล่าช้าในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77) ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะการสอบสวนไม่มีระยะเวลาที่ชัดเจนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 แสดงว่าปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของพนักงานอัยการเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและได้รับประโยชน์สูงสุดเป็นไปตามเจตนารมณ์ของของกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่แท้จริง ดังนี้

- สำนักงานอัยการสูงสุดควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะด้าน ในการสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อลดภาระพนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเนินคดีอาญาในสำนักงาน

- สำนักงานอัยการสูงสุด ควรจัดยานพาหนะ อำนวยความสะดวกสำหรับพนักงานอัยการให้เพียงพอต่อการเดินทางไปสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อความรวดเร็วคล่องตัวและประหยัดเวลาในการเดินทางไปสอบสวนเด็ก

- สำนักงานอัยการสูงสุด ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีพนักงานอัยการอีกหลายท่านที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานอัยการมีประสิทธิภาพและทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นไปตามเจตนารมณ์ของของกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่แท้จริง

- สำนักงานอัยการสูงสุด ควรเสนอแก้กฎหมายเรื่องกำหนดระยะเวลาผิดฟ้องฝากขัง โดยแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นกำหนดระยะเวลาผิดฟ้องฝากขังของพนักงานสอบสวนซึ่งต้องดำเนินการในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แต่เดิแล้ว ส่วนที่สอง ควรแก้ไขให้เป็นกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคดีของพนักงานอัยการหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนการสอบสวนอีกช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้พนักงานอัยการมีโอกาสพิจารณาตรวจสอบสำนวนการสอบสวนอย่างละเอียดรอบคอบ ถูกต้องสมบูรณ์

- สำนักงานอัยการสูงสุดควรลดขั้นตอนในการขออนุญาตฟ้องและกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาขออนุญาตฟ้องเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการนำตัวผู้ต้องหาไปฟ้องต่อศาล

- สำนักงานอัยการสูงสุดควรจัดประชุมหารือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขเรื่องการส่งสำนวนสอบสวนเพิ่มเติมที่ล่าช้าของพนักงานสอบสวนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาและผู้เสียหาย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ด้านเนื้อหา : ควรเพิ่มประเด็นคำถามคำตอบสำหรับแบบสอบถามให้มากขึ้น และควรมีการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุน การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ควรมีการศึกษารูปแบบการทำงานของทีมสหวิชาชีพที่มีความเกี่ยวข้องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตลอดจนควรมีการสัมภาษณ์พนักงานอัยการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และรวมถึงเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถึงขั้นตะก่นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย

ด้านการวิจัย : สามารถทำการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะเจาะลึกในประเด็นที่น่าสนใจ เช่นความเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ภาพพจน์ของพนักงานอัยการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าเป็นอย่างไรเพื่อใช้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคของพนักงานอัยการในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ด้านข้อมูล : ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มขนาดของข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลจำนวนมากขึ้น แล้วสุ่มตัวอย่างให้กระจายทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งสัมผัสกับพนักงานอัยการด้วย นอกจากนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปน่าจะขยายขอบเขตของข้อมูลให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างของพนักงานอัยการให้เป็นตัวแทนในทุกจังหวัดเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคของพนักงานอัยการในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวมต่อไป